

การพัฒนาตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาคร

จุฑาทิพย์ สว่างสุวรรณ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาคร

e-mail: jutasu3@hotmail.com

บทคัดย่อ

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นตัวแปรคุณลักษณะที่ไม่อาจสังเกตได้โดยตรง การจะศึกษาเพื่อให้รู้ว่าคุณลักษณะที่ต้องการศึกษามีมากน้อยเพียงใดจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาตัวชี้วัด ซึ่งหมายถึงหน่วยย่อยที่แสดงให้เห็นสิ่งที่เราต้องการวัด หรือเป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะที่ต้องการวัด งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยผสมผสาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนาตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาครด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ 2. ตรวจสอบตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ การดำเนินการวิจัยดำเนินการสองขั้นตอน ขั้นตอนแรก การพัฒนาตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งได้มาจากการคัดเลือกเจาะจง จำนวน 9 ท่าน โดยสอบถามเกี่ยวกับตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติวิทยาเขตสมุทรสาคร ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการตัดทอนข้อมูล การวิเคราะห์เนื้อหา การสังเคราะห์ประเด็นพัฒนาเป็นตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ขั้นตอนที่สอง การตรวจสอบตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นโดยวิธีการเชิงปริมาณ การเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความเหมาะสม 2) ความถูกต้อง 3) ความครอบคลุม และ 4) ประโยชน์ของกรอบแนวคิดตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่พัฒนาขึ้น เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลทั้ง 9 คนที่ได้ให้ข้อมูลไว้ในส่วนการพัฒนาตัวชี้วัดทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสำคัญสรุปได้ว่า 1. ตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ คุณลักษณะนิสัยส่วนตัว คุณลักษณะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และคุณลักษณะการเป็นสมาชิกของสังคม 2. ผลการประเมินกรอบตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่พัฒนาขึ้นใน 4 ด้าน พบว่า การประเมินทุกด้านมีค่าในระดับมาก ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งสี่ด้านเป็น 4.00 และ 7.541 แสดงว่าตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาครที่ได้พัฒนาขึ้น มีคุณภาพความตรงตามสภาพ สามารถนำไปใช้ในการอธิบายภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษาได้

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม, การพัฒนาตัวชี้วัด, ตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม, พลศึกษา

A Development of Ethical Leadership Indicators for Students in Thailand National Sports University, Samut Sakhon Campus

Jutatip Suangsuwan

Faculty of Education,

Thailand National Sports University, Samut Sakhon Campus

e-mail: jutasu3@hotmail.com

ABSTRACT

Ethical leadership is a directly unobserved trait. To identify the trait status, indicators development is needed as they are sub units showing the measure trait or behaviors indicated measured trait. This mixed method research aimed to 1. develop ethical leadership indicators for students in Thailand National Sports University, Samutsakhon Campus using qualitative methods, 2. validate the initial developed model of ethical leadership indicators through quantitative method. There were two stages for research procedures. First phase, a development of ethical leadership indicators for students in Thailand National Sports University, Samutsakhon Campus through qualitative method, the data were collected by in-dept interview the selective 9 key informants. The data analyses were data reduction, content analysis and topic synthesis. The analyzed topics were developed as ethical leadership indicators. Second phase, the ethical leadership indicators framework verification through quantitative research, the evaluation form with 5 Likert scale was a research tool to evaluate the ethical leadership indicators framework in four aspects such as feasibility, accuracy, comprehension and utility were evaluated. The data were deriving from 9 key-informants and they were analyzed through mean and standard deviation.

The research results showed that 1. the ethical leadership indicators were able to categorized into three groups such as personal deposition, working in group, and being member in society. 2. The developed ethical leadership indicators framework which was evaluated by nine keys informants, who had provided data for initial framework development, was verified. The framework feasibility, accuracy, comprehension and utility evaluation were in high level. The overall aspects evaluation mean was 4.00 and standardized deviation was 7.541. It showed that the developed ethical leadership was able to use for identifying student's ethical leadership.

Keywords: Ethical leadership, Component development, Ethical leadership components,
Physical Education

บทนำ

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นคุณลักษณะประการหนึ่งที่เป็นสิ่งที่พึงประสงค์ของบุคคลในทุกคนและทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นผู้ตามหรือผู้นำหรือผู้บริหาร และเป็นสิ่งถูกเรียกร้องส่งเสริมให้เกิดขึ้นในผู้นำ หรือผู้บริหารในองค์กรต่างๆ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม มีคำว่าจริยธรรมเป็นส่วนขยาย จริยธรรมในความหมายที่กว้างที่สุดคือ การรู้และการทำในสิ่งที่ถูกต้อง ซึ่งความหมายนี้มีนัยเชิงอัตนัยที่อาจมีความแตกต่างกันระหว่างบุคคล วัฒนธรรม ศาสนา การให้ความหมายที่แตกต่างทำให้คำว่าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมมีความแตกต่างกัน ชูติมา รักษาบางแหลม และคณะ (2559) กล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมและกระบวนการต่างๆ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงค่านิยมของตนเองและกล้าหาญที่จะยึดค่านิยมหลักเหล่านั้น ในการให้บริการที่ดีต่อส่วนรวมอีกทั้งยังสามารถจูงใจให้ผู้ตามมองไกลไปกว่าผลประโยชน์ส่วนตัวไปเพื่อประโยชน์ขององค์กรหรือเพื่อส่วนรวมแทนซึ่งถือว่าเป็นการยกระดับคุณธรรมของผู้ตามให้สูงขึ้นอีกด้วย

ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับบุคคล จำเป็นต้องมีการพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อทำให้ทราบสภาพหรือระดับของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับบุคคลนั้นๆ เช่นเดียวกับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม นักศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติก็มีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับ นักศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ โดยการศึกษาว่าตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมนั้นประกอบไปด้วย ตัวชี้วัดใดบ้าง เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเครื่องมือวัดและทำให้ทราบระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ นักศึกษาได้ต่อไป และเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนกำหนดแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิง จริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติอีกประการหนึ่ง ดังที่เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2553) กล่าวถึงการพัฒนาตัวบ่งชี้ว่ามีความจำเป็นอย่างไรสำหรับการประเมินสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง ตัวบ่งชี้ เป็นหลักฐานที่แสดงถึงสภาพของสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้น รวมทั้งเป็นการช่วยพิจารณาว่ามีข้อเท็จจริงอะไรบ้างที่สามารถสังเกตได้เพื่อเป็นหลักฐานในการชี้ให้เห็นความก้าวหน้าที่จะนำไปสู่สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นด้วย

ตัวชี้วัดหรือตัวบ่งชี้ (indicator) มีลักษณะและความหมายแตกต่างกันตามคำจำกัดความของแต่ละบุคคล โดยทั่วไปตัวชี้วัดหรือตัวบ่งชี้ เป็นหน่วยพื้นฐานของสิ่งที่ต้องการศึกษาที่สามารถวัดได้ในลักษณะของ ปริมาณหรือคุณลักษณะที่ทำให้ สามารถคะเนปริมาณหรือคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการศึกษา หรืออาจกล่าว ได้ว่าตัวชี้วัดเป็นเครื่องมือหรือสิ่งที่ใช้วัดคุณลักษณะที่มีความเฉพาะเจาะจงที่สามารถแสดงให้เห็นสภาพหรือ ระดับของคุณลักษณะที่ต้องการวัดได้ Johnstone (1981) ได้ให้ความหมายของตัวชี้วัดโดยเน้นที่ตัวชี้วัด ทางการศึกษาว่าหมายถึงลักษณะต่างๆ ที่ชี้ให้เห็นสิ่งที่ต้องการวัดที่อาจมีความถูกต้องไม่แน่นอนมากนัก เพราะ สิ่งที่ได้จากการวัดอาจจะน้อยกว่าหรือมากกว่าที่เป็นจริง แต่อย่างไรก็ตามการวัดนั้นก็ทำให้เห็นภาพของสิ่งที่ ต้องการศึกษา พจนานุกรม Oxford (2019) ได้ให้ความหมายของตัวชี้วัดว่าหมายถึงสัญญาณที่แสดงให้เห็นสิ่ง ที่ต้องการมองหรือเหตุการณ์ว่าเป็นอย่างไร หรือกำลังจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร

จากการศึกษาความหมายของบุคคลต่างๆ ที่กล่าวถึงตัวชี้วัด สามารถกล่าวถึงตัวชี้วัดได้ใน 3 ลักษณะ ได้แก่ (1) ธรรมชาติของตัวชี้วัดหรือตัวบ่งชี้ซึ่งเป็นตัวแปร หรือหน่วยพื้นฐานของคุณลักษณะที่ต้องการวัด ซึ่ง สามารถวัดได้ทั้งในเชิงปริมาณและ คุณลักษณะ (2) ประโยชน์ของตัวบ่งชี้ในฐานะที่ให้สารสนเทศที่มีประโยชน์ ต่อการพัฒนา เนื่องจากตัวชี้วัดหรือตัวบ่งชี้สามารถบ่งบอกสถานะที่สนใจศึกษาในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง และ เมื่อทำการศึกษาเพื่อวัดตัวบ่งชี้ระยะยาวก็จะทำให้เห็นระดับการพัฒนาของสถานะที่สนใจนั้น (3) การพัฒนา ตัวชี้วัดหรือตัวบ่งชี้ได้มาจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ข้อเท็จจริงที่ได้จากตัวแปรหลายตัวเพื่อให้เกิดค่าที่ ชี้ให้เห็นสถานะและการเทียบค่านั้นกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ตัวชี้วัดหรือตัวบ่งชี้จึงหมายถึงกลุ่มตัวแปรหรือ

องค์ประกอบที่สามารถวัดได้ทั้งในเชิงปริมาณและคุณลักษณะที่ได้มาจากการนำตัวแปรที่มีความสัมพันธ์มา
รวมกันเพื่อให้เกิด ค่าที่สามารถนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ได้เป็นสารสนเทศที่สามารถบ่งบอกสภาวะใด
สภาวะหนึ่งหรือ ซึ่ให้เห็นปัญหาหรืออุปสรรคอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา (จุฑาทิพย์ สร้างสุวรรณ, 2549)

การพัฒนาตัวชี้วัดหรือตัวบ่งชี้เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการประเมินสภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือบุคคล
หรือคุณลักษณะที่จะทำให้รู้จักหรือทราบสภาวะของสิ่งหรือบุคคลที่ต้องการประเมิน สมคิด พรหมจ้อย (2550)
กล่าวว่า ในการประเมินเพื่อทำความรู้จักสิ่งที่ต้องการประเมิน นักประเมินจำเป็นต้องระบุตัวชี้วัด และคำถาม
หรือข้อความที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัด สุวรรณ นาควิบูลย์วงศ์ (2557) กล่าวถึงตัวชี้วัดว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องมีการ
ระบุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องการประเมินคุณลักษณะที่เป็นนามธรรม เนื่องจากคุณลักษณะนามธรรมไม่
สามารถวัดได้โดยตรง จึงต้องแยกย่อยสิ่งที่ประเมินออกมาเป็นประเด็นการประเมินและตัวชี้วัดที่สามารถวัดได้

การพัฒนาตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมนั้น เป็นการพัฒนาหน่วยพื้นฐานของสิ่งที่ต้องการศึกษาที่
สามารถวัดได้ในลักษณะของปริมาณหรือคุณลักษณะที่ทำให้สามารถคะเนปริมาณหรือคุณลักษณะของสิ่งที่
ต้องการศึกษา ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นตัวแปรคุณลักษณะที่ไม่สามารถวัดได้โดยตรง เนื่องจากตัวมันเป็นมี
ความเป็นนามธรรม การวัดจึงจำเป็นต้องวัดโดยอ้อมจากการพัฒนาแบบวัด หรือการพัฒนาตัวชี้วัด ผลจากการ
วัดโดยใช้แบบวัดหรือตัวบ่งชี้จะทำให้ได้คะแนนที่สามารถบ่งบอกระดับของคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการ
วิจัยครั้งนี้คือภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ผลจากการพัฒนาตัวชี้วัดจะทำให้ทราบคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม
ของกลุ่มที่วัดได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งจะเป็นสารสนเทศในการตัดสินใจเพื่อการพัฒนาปรับปรุง หรือแก้ไข
ปัญหาของกลุ่มประชากรที่ศึกษาต่อไป ดังที่พิสนุ พองศรี (2551) กล่าวถึงการพัฒนาตัวชี้วัดว่าจะทำให้ได้
สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ประเมินโดยอาจนำสิ่งที่ต้องการประเมินมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ย่อยหรือมา
กำหนดเป็นข้อๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ พัฒนาเป็นเครื่องมือและนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำ
การวิเคราะห์สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ

ในการพัฒนาตัวชี้วัดตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น นับว่ามีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าการพัฒนา
ตัวชี้วัดตามหลักการวิจัยเชิงปริมาณ เนื่องจากสามารถพัฒนาตัวชี้วัดได้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความเป็น
จริง เนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นเป็นการแสวงหาความรู้โดยการทำความเข้าใจปรากฏการณ์หรือ
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ที่ไม่มีการรวบรวมปรากฏการณ์หรือ
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจะด้วยการ
บรรยายพรรณนาสิ่งที่นักวิจัยได้พบ หรือการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ ที่พบในปรากฏการณ์หรือ
เหตุการณ์นั้น หรือการเปรียบเทียบให้เห็นความเหมือนหรือความต่างของสิ่งที่นักวิจัยสนใจศึกษาที่ได้จากการ
เข้าไปศึกษาปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก็ได้ ดังที่สุภางค์ จันทวานิช (2548) กล่าวถึงหลักเกณฑ์ใน
การตัดสินใจเลือกดำเนินการด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ว่าสามารถดำเนินการได้เมื่อเมื่อนักวิจัยต้องการสร้าง
สมมติฐานหรือทฤษฎีใหม่ตามข้อเท็จจริงใหม่จากที่เคยรู้เดิมมาก่อน แล้วเมื่อต้องการสร้างทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์
ของศาสตร์สำหรับสภาพที่ยังขาดทฤษฎีของตนเอง เพราะทฤษฎีหรือคำอธิบายทางสังคมศาสตร์มีความ
แตกต่างหลากหลายขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมบริบทเป็นสำคัญ สภาพบริบทที่ต่างกันจึงไม่อาจใช้กฎเกณฑ์
เดียวกันมาอธิบาย เราจึงใช้วิธีการเชิงคุณภาพเพื่อสร้างสมมติฐานและใช้วิธีเชิงปริมาณทดสอบย้ำความเชื่อถือ
ได้ของสมมติฐาน

นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาคร เป็นนักศึกษากลุ่มหนึ่งที่สมควรจะ
ได้รับการพัฒนาส่งเสริมให้มีลักษณะภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม เนื่องจากนักศึกษาเหล่านี้เป็นกลุ่มที่จะเป็นพลัง

สำคัญในการพัฒนาศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกีฬา ผลการศึกษางานวิจัยในอดีตเกี่ยวกับการพัฒนาตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับนักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ พบว่าไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งพัฒนาตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาคร เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดที่มีลักษณะเฉพาะเหมาะสมกับบริบทของประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายการวิจัยโดยอาศัยวิธีการเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่เหมาะสมกับบริบทของมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาคร โดยมีคำถามและวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาครด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ
2. เพื่อตรวจสอบกรอบแนวคิดตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาคร ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยผสมผสาน มีการดำเนินการตามวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาคร ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. **กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล** กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาคร กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย ได้แก่ คณาจารย์จาก 3 คณะในมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาคร ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ และคณะศิลปศาสตร์ คณะละ 3 ท่าน ที่ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยอาศัยเกณฑ์ในการคัดเลือก ได้แก่ 1) เป็นคณาจารย์ในสถาบันไม่ต่ำกว่า 3 ปี 2) เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมของนักศึกษา หรือมีความใกล้ชิดกับนักศึกษา 3) เป็นผู้ที่ยินดีให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย

2. **เครื่องมือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล** ขั้นตอนนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 9 ท่าน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ใช้สำหรับเก็บข้อมูลตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล การพัฒนาเครื่องมือการวิจัยดำเนินการโดยการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตัวชี้วัด ดำเนินร่างกรอบการสัมภาษณ์ และนำกรอบแบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นคำถามกึ่งมีโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมนำเสนอที่ปรึกษาโครงการวิจัยเพื่อให้การชี้แนะ แบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยคำถามจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ 1) สภาพนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเรามีคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น ความขยันหมั่นเพียร ความเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบ มากน้อยเพียงใด 2) ท่านคุ้นเคยหรือเคยได้ยินหรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับคำว่าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมหรือไม่อย่างไร ถ้าเคยแล้วตามความเห็นท่าน ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมหมายถึงสิ่งใด 3) คุณลักษณะ หรือ พฤติกรรมใดที่แสดงให้เห็นว่านักศึกษาในมหาวิทยาลัยของเรามีลักษณะของผู้มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม 4) โปรดยกตัวอย่างนักศึกษาที่ได้ชื่อว่าเป็นนักศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม และนักศึกษาผู้นั้นมีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่เห็นชัดเจนอย่างไรบ้าง 5) ในมหาวิทยาลัยของเรา ประกอบได้ด้วยนักศึกษาจาก 3 คณะ ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ คณะ

วิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ และคณะศิลปศาสตร์ ท่านคิดว่าตัวชี้วัด หรือสิ่งที่แสดงให้เห็นภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษาในแต่ละคณะจะแตกต่างกันหรือไม่ หากแตกต่างกัน ลักษณะที่เด่นชัดของนักศึกษาในคณะคือสิ่งใด

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยติดต่อขออนุญาตกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ โดยแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัย นัดหมายเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคล แต่ละท่านใช้เวลาประมาณ 60 นาที

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยการถอดเทปการสัมภาษณ์ จำแนกประเด็นที่ได้ วิเคราะห์เนื้อหาออกเป็นด้านหรือประเด็นหลัก/ย่อย และสังเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยได้ตัดทอนข้อมูลให้เหลือเฉพาะข้อมูลที่สำคัญ กำหนดประเด็นให้กับข้อมูลที่ได้ และสังเคราะห์เป็นประเด็นเกี่ยวกับตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม นำเสนอตัวชี้วัดแต่ละตัวที่สังเคราะห์ได้ และสรุปเป็นภาพกรอบแนวคิด

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบกรอบแนวคิดตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาคร ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

การตรวจสอบกรอบแนวคิดตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาครด้วยการประเมินกรอบแนวคิดโดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในการประเมินกรอบแนวคิด เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 9 คน ที่ให้ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นผู้ให้ข้อมูลในการประเมินโดยใช้แบบประเมินกรอบแนวคิด และการสัมภาษณ์เพิ่มเติม

2. เครื่องมือที่ใช้ และวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ขั้น ได้แก่ 1) แบบประเมินกรอบแนวคิดตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ซึ่งเป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อใช้ในการประเมินกรอบแนวคิดตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยการประเมินใน 4 ด้าน ได้แก่ ความเหมาะสม ความถูกต้อง ความครอบคลุม และประโยชน์ของกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นและ 2) แบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินกรอบแนวคิดตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมซึ่งสอบถามถึงความเหมาะสมทั้งสี่ด้านซึ่งสอดคล้องกับแบบประเมิน

การพัฒนาแบบประเมินกรอบแนวคิดในการวิจัยนี้ดำเนินการโดยการนำผลที่ได้จากศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินตัวแบบหรือตัวชี้วัดร่างเป็นกรอบแนวคิดในการประเมินตัวชี้วัด กำหนดนิยาม ความหมาย นิยามเชิงปฏิบัติการของการประเมินและกรอบการประเมิน สร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหาและพฤติกรรม (specification table) นำตารางวิเคราะห์เนื้อหาและรายการประเมินให้ที่ปรึกษาโครงการวิจัยตรวจสอบ พัฒนาแบบสัมภาษณ์เพื่อการประเมินกรอบแนวคิดตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ส่วนการพัฒนาแบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินกรอบแนวคิดตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นการถามถึงความเหมาะสมทั้งสี่เพิ่มเติม โดยนำข้อคำถามที่พัฒนาขึ้นจากแบบประเมินกรอบแนวคิดตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมมาปรับเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นภาษากึ่งทางการ ร่างข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์เพื่อการประเมินกรอบแนวคิดตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมนำเสนอต่อที่ปรึกษาโครงการวิจัย และปรับปรุงภาษาในแบบสัมภาษณ์ตามความเห็นของที่ปรึกษาโครงการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยการนำเสนอร่างกรอบแนวคิดตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 และได้ทำการพัฒนาเป็นกรอบแนวคิด จากนั้นให้แต่ละท่านดำเนินการประเมินกรอบแนวคิดโดยใช้แบบประเมินกรอบแนวคิดตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิง

จริยธรรม ซึ่งเป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ โดยใช้เวลาประมาณ 15 นาที จากนั้นจึงสัมภาษณ์เพื่อการประเมินกรอบแนวคิดตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม โดยมีแนวคำถามสำหรับสอบถามความเห็นเพิ่มเติมของกลุ่มผู้ประเมินดังต่อไปนี้ “หลังจากที่ท่านได้เห็นกรอบแนวคิดตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่แสดงให้เห็นตัวชี้วัดของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่พัฒนาขึ้น ท่านมีความเห็นอย่างไรในประเด็นต่อไปนี้ 1) กรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมหรือไม่องค์ประกอบใดควรเพิ่ม หรือควรนำออก ความถูกต้อง ความครอบคลุม และมีประโยชน์หรือไม่ 2) ในความเห็นของท่านตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมควรประกอบด้วยตัวชี้วัดใดบ้าง 3) ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น มีตัวใดควรปรับ ตัดออก หรือเพิ่มเติม 4) ถ้านำตัวชี้วัดนี้ไปวัดบุคคลที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจริง ตัวชี้วัดเหล่านี้ใช้ได้หรือไม่ หากใช้ได้จริง บุคคลที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมผู้นั้น นับได้ว่าเป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจริงหรือไม่ เรานำตัวชี้วัดเหล่านี้ไปใช้ได้จริง เหมาะสม และเกิดประโยชน์หรือไม่อย่างไร”

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลสองส่วน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินกรอบแนวคิดตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมโดยการวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอการประเมินแต่ละด้าน 2) การวิเคราะห์เนื้อหาโดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประเมินกรอบแนวคิดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมถึงความเหมาะสม ความถูกต้อง ความครอบคลุม และประโยชน์ของกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้น

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ 1) ผลการพัฒนาตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาครด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ 2) ผลการตรวจสอบกรอบแนวคิดตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาครด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

1. ผลการพัฒนาตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาครด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาคร จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากทั้ง 3 คณะที่แสดงในภาพที่ 1 พบว่า ตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมประกอบไปด้วยคุณลักษณะย่อยหลายประการ เมื่อพิจารณาคุณลักษณะเหล่านั้น สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ คุณลักษณะนิสัยส่วนตัว การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการเป็นสมาชิกของสังคม

1) คุณลักษณะนิสัยส่วนตัวของนักศึกษา ซึ่งเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของการเป็นบุคคลที่มีการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ของสังคม ได้แก่ การเป็นบุคคลที่ประพฤติตนตามหลักจริยธรรมคุณธรรม ประกอบด้วยมีความซื่อสัตย์ กตัญญู รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ตรงต่อเวลา มุ่งมั่นในการทำงาน กล้ายืนหยัด ทำความดี ต่อต้านการกระทำที่ไม่ดีงาม เป็นตัวแบบในการปฏิบัติที่ดี ได้รับการยอมรับจากผู้อื่นว่ามีความประพฤติดี เป็นผู้ที่มีความสุภาพ เคารพนอนน้อม ทำดีโดยไม่หวังผลตอบแทน

“นักศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม จะต้องมีความสำคัญคือ ต้องกล้า คิด กล้าแสดงออก เป็นตัวอย่างที่ดีให้ผู้อื่น ตัวอย่างที่ดีคือ ไม่ทำสิ่งที่ผิด ประพฤติตนที่ถูกต้องตามหลักทั่วไป หลักคุณธรรมจริยธรรม” “เขาจะเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะนิสัยที่ดี หมายถึง เป็นคนที่พูดจาไพเราะ ไม่พูดจาต่อล้อต่อเถียง คาย การแต่งกาย บุคลิกเรียบร้อย มีมารยาทในการพูดจา เข้าสังคมได้ มีมารยาท มีความเรียบร้อย การเดิน

การเข้าหาผู้ใหญ่ วาจาดี ไพเราะ ใจก็แสดงออกถึงความรู้สึก ความคิดที่ดี มีความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น แสดงออกให้ผู้อื่นเห็นได้ด้วย” “สิ่งสำคัญสำหรับผู้ที่มีจะเป็นตัวแทนบุคคลที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมคือต้องมีจิตอาสา มีความตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบ มีความอ่อนน้อม รู้จักการให้” “เด็กคนนั้นที่สามารถเป็นตัวอย่างได้แก่ผู้อื่น จะมีลักษณะที่สำคัญคือมีความตั้งใจเรียน ขยันเรียน เราไม่ได้พูดถึงเรื่องเรียนเก่ง แต่เขาจะมีความพยายามที่จะเรียน มีความรับผิดชอบในงานทั้งส่วนตัวและส่วนรวม มีความคิดที่ดี”

2) คุณลักษณะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ประกอบด้วย การเคารพผู้อื่น การปฏิบัติต่อผู้เพื่อนร่วมงาน หรือสมาชิกในกลุ่มหรือทีมด้วยความยุติธรรม เป็นกลาง มีความมุ่งมั่นทำงานส่วนรวม เห็นแก่ส่วนรวม มีทัศนคติที่ดีต่องาน เพื่อนร่วมงาน ดึงศักยภาพผู้อื่นในการทำงาน สามารถพูด ชักจูงโน้มน้าวสมาชิกให้ทำงานเพื่อส่วนรวมและปฏิบัติดี ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน แต่กลับให้การช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน ยอมรับฟังความเห็นของผู้อื่น ชี้นำสมาชิกให้ปฏิบัติดี ตัดสินใจ คิด และลงมือปฏิบัติงานร่วมกันภายใต้เป้าหมายด้วยวิธีการที่มีจริยธรรม สามารถควบคุมความโกรธของตน

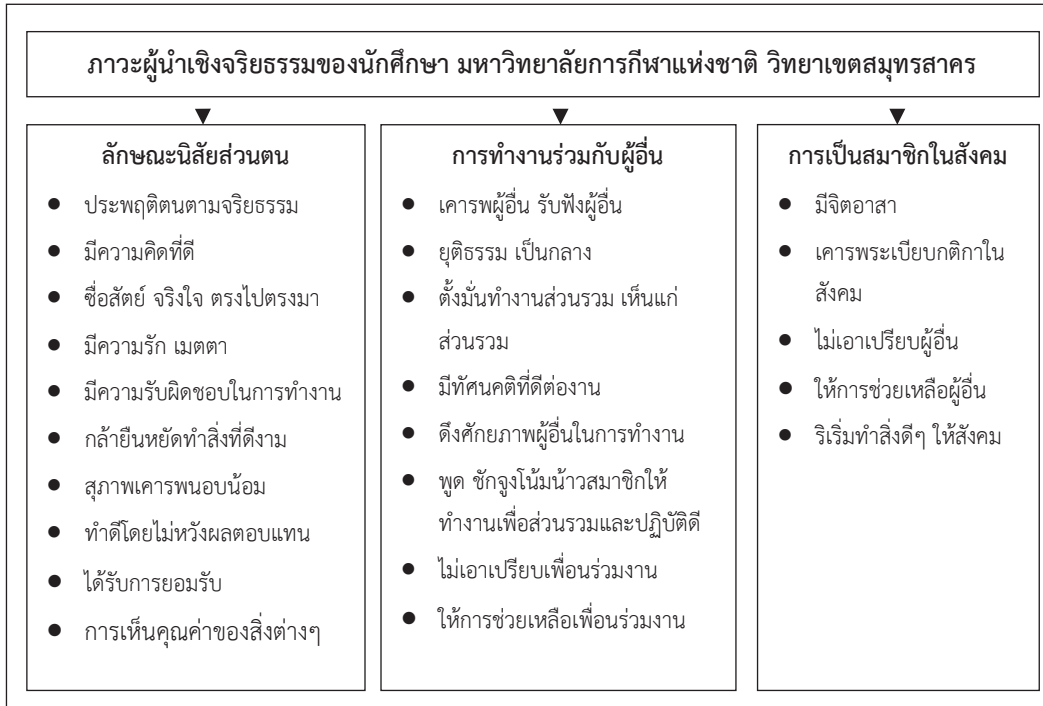
“เมื่อเขาทำงานร่วมกับผู้อื่น เขาต้องสามารถพูดคุย ชักชวนเพื่อนให้ทำงานได้ เขาต้องมีจิตวิทยาสามารถสื่อสาร เพราะบางทีการใช้คำพูดเดิมก็ไม่มีผล กับคนหนึ่งใช้คำพูดหนึ่ง เหมือนต้องมีลูกกล่อลูกชน คนนี้ใช้แบบนี้ คนนี้ใช้แบบนี้” “ผู้นำเชิงจริยธรรมต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ก่อนตัดสินใจ ไม่ใช่คิดว่าตัวเองเป็นผู้นำแล้วต้องสั่งการโดยไม่ฟังผู้อื่น การทำงานด้วยกัน จำเป็นต้องมีการแบ่งปันความคิดร่วมกัน นำเสนอว่าความคิดไหนดี อันไหนเหมาะสมที่สุด สิ่งที่เราคิดอาจไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้องก็ได้ บางครั้งต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น คนอื่นเขาอาจจะมีความคิดดีกว่าก็ได้ ไม่ใช่ไม่มี” “ผู้นำที่ดีมีจริยธรรมต้องสามารถยอมรับสภาพความเป็นจริง ยอมรับผิดหรือปรับปรุงตนเองได้ เมื่อตนเองผิด ไม่ใช่มองว่าตนเองต้องถูกทุกเรื่อง ต้องกล้ารับผิด” “บุคคลที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมต้องไม่มีความลำเอียงในการปฏิบัติต่อผู้อื่น ทำไมสิ่งนั้นคนอื่นทำไม่ได้ แต่คนใกล้ตัวหรือลูกน้อง ทำได้หมด มันไม่ใช่ ตั้งกฎเกณฑ์ใดกฎเกณฑ์หนึ่งแล้ว พูดอยู่เสมอว่าต้องเป็นอย่างนี้ แต่เมื่อถึงเวลาปฏิบัติแล้วไม่เป็นอย่างที่กำหนดไว้ คนใกล้ตัวหรือคนสนิทสามารถทำในสิ่งที่ไม่ได้พูดไว้ได้” “คนที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจะไม่โกรธ เกลียดบุคคลอื่น เพราะหากโกรธ ตัดไปวันละคน โกรธใครเกลียดใคร และตัดคนที่ทำงานด้วยออกไปเรื่อยๆ สุดท้ายก็จะมีใคร และไม่สามารถทำงานกับใครได้ คนที่เป็นผู้นำที่ดีจะไม่ใช้ความรู้สึกส่วนตนในการทำงาน แม้จะไม่ค่อยชอบก็ต้องเก็บความรู้สึก”

3) คุณลักษณะการเป็นสมาชิกในสังคม ได้แก่ การมีจิตอาสา การเคารพระเบียบกติกาในสังคม การไม่เอาเปรียบผู้อื่น และการให้การช่วยเหลือผู้อื่น ริเริ่มทำสิ่งดี ให้สังคม

“คุณธรรมอาจรวมไปถึงความมีระเบียบวินัย ซึ่งเป็นคุณลักษณะพื้นฐาน หากคนรักสาระเยียบไม่ได้ ก็จะมีคุณธรรมได้อย่างไร” “เป็นเด็กที่มีจิตอาสา จิตอาสาเป็นสิ่งที่เด็กสามารถให้ความช่วยเหลือกับผู้อื่น เด็กบางคน หากทำอะไรแล้วไม่ได้รับผลตอบแทน เด็กจะไม่ทำ เด็กควรทำด้วยความเต็มใจ ไม่นึกถึงสิ่งตอบแทน” “เป็นผู้ที่มีจิตอาสาในเรื่องการทำกิจกรรม ไม่ใช่กิจกรรมทั่วไปนะ แต่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำสิ่งที่ดีงาม เช่น การพัฒนาสังคม การไปช่วยเหลือชุมชนช่วงน้ำท่วม ช่วยพัฒนาวัด ชุมชน ลักษณะเหล่านี้” “เด็กที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม เราอยากให้เด็กเป็นคนที่มีจิตอาสาช่วยเหลืองานอาจารย์ เข้ามาช่วยงานของคณะ เข้ามาช่วยอาจารย์ก็ได้ ไม่ใช่เราอยากใช้ แต่เขาต้องเข้ามาดูแลอาจารย์ สิ่งนี้เกิดจากความตั้งใจ ความคิดริเริ่มของเขาเองที่จะให้บริการช่วยเหลือคนอื่น”

จากการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ พบตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติวิทยาเขตสมุทรสาคร แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาคร (ก่อนปรับปรุง)

2. ผลการตรวจสอบกรอบแนวคิดตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาครด้วยวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

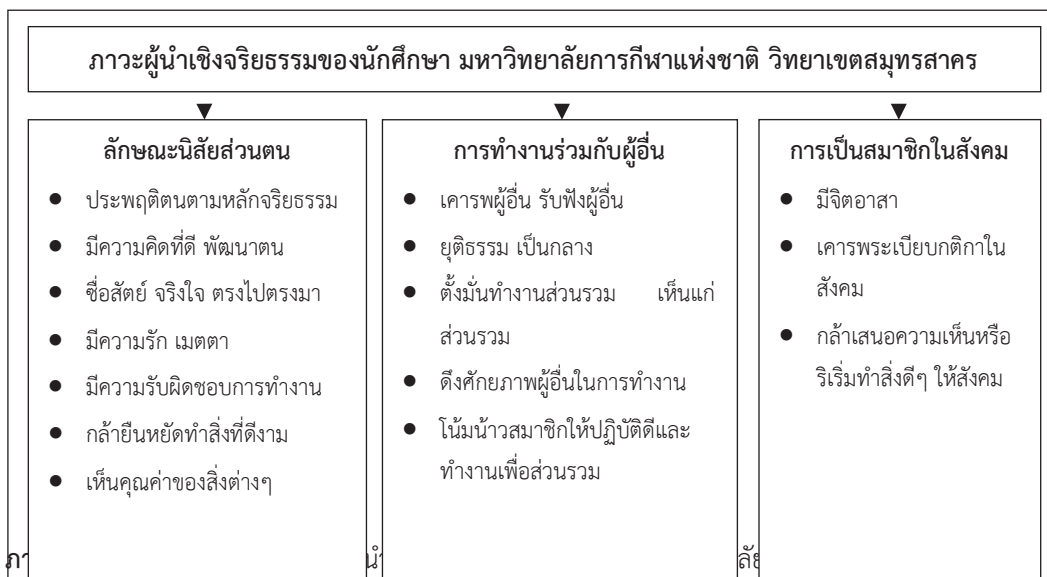
ผลการตรวจสอบกรอบแนวคิดตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาคร โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกรอบแนวคิดในด้านความเหมาะสม ความถูกต้อง ความครอบคลุม และประโยชน์ของกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้น ผลการวิเคราะห์พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็น 4.00 และ 7.541 โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านความครอบคลุมและด้านประโยชน์ของกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 4.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 0.782 และ 0.601 ตามลำดับ รองลงไปได้แก่ ด้านความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเป็น 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 1.000 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยเป็น 3.94 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 1.054 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแสดงดังตารางที่ 1

การประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. ความเหมาะสม	4.00	1.000
2. ความถูกต้อง	3.94	1.054
3. ความครอบคลุม	4.11	0.782
4. ประโยชน์ของกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้น	4.11	0.601
โดยรวม	4.00	7.541

ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นโดยการสัมภาษณ์ผู้ประเมินกรอบแนวคิดเพิ่มเติม สามารถสรุปได้ว่า กรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นมีจำนวนตัวชี้วัดที่มากเกินไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนลักษณะนิสัยส่วนตัว และมีความซ้ำซ้อนกัน น่าจะที่รวบรวมให้ตัวชี้วัดมีจำนวนที่น้อยลง ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นสามารถบ่งบอกภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมได้ในระดับหนึ่งเพราะคุณลักษณะที่ได้มีลักษณะใกล้เคียงภาวะผู้นำ แต่อาจไม่ใช่เฉพาะถึงความเป็นภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่เน้นการปฏิบัติของผู้นำที่เต็มเปี่ยมไปด้วยคุณธรรมและนำพาให้บุคคลอื่นเกิดคุณธรรม การที่ตัวชี้วัดแบ่งเป็น 3 มิติ มีความครอบคลุมกับสภาพเป็นจริงที่เกิดกับนักศึกษา คือ ลักษณะนิสัยส่วนตัว การทำงานกับผู้อื่น และการเป็นสมาชิกในสังคม และกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นมีประโยชน์ต่อการประเมินนักศึกษา ทั้งในส่วนการประเมินตนเองที่ทำให้ให้นักศึกษาทราบสภาพปัจจุบันของตนเองและสิ่งที่ตนต้องการพัฒนา การประเมินของอาจารย์ ผู้สอนที่จะทำให้ทราบคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษาและจะได้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะนี้ของนักศึกษา และตัวชี้วัดนี้สามารถนำไปใช้เป็นเป้าหมายในการปฏิบัติงานของการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตน หรือการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การจัดกิจกรรมในมหาวิทยาลัยหรือโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาตามตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น

กรอบแนวคิดตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาคร (หลังปรับปรุง) แสดงดังภาพที่ 2

วิทยาเขตสมุทรสาคร (หลังปรับปรุง)

จากการสังเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาครดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 คุณลักษณะนิสัยส่วนตัวของนักศึกษา

คุณลักษณะนิสัยส่วนตัวของนักศึกษาเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของการเป็นบุคคลที่มีการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ของสังคม ได้แก่ ประพฤติตนตามหลักจริยธรรม มีความคิดที่ดี พัฒนาดน ซื่อสัตย์ จริงใจ ตรงไปตรงมา มีความรัก เมตตา มีความรับผิดชอบในการทำงาน กล้ายืนหยัดทำสิ่งที่ดีงาม และเห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ

ประพจน์ตามหลักจริยธรรม

ประพจน์ตามหลักจริยธรรมเป็นตัวชี้วัดเชิงคุณลักษณะที่สำคัญประการแรกของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม บุคคลที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจะประพจน์ตามหลักจริยธรรม จริยธรรมหมายถึงการประพจน์ที่ดี ซึ่งตีความถึงคุณธรรมความดี คำสั่งในศาสนา หลักประพจน์ปฏิบัติในศาสนา ตามหลักความจริง ความถูกต้อง ความยุติธรรม ตามกฎเกณฑ์ ปฏิบัติต่อตนเองเพื่อสร้างความดีงามในตน ปฏิบัติต่อผู้อื่นเช่นเดียวกับสิ่งที่ต้องการให้ผู้อื่นทำกับตน ปฏิบัติต่อสังคมเพื่อให้เกิดความดีงาม ความสงบสุขในสังคม เป็นผู้รู้ว่ามีสิ่งใดถูก สิ่งใดผิด และเลือกที่จะกระทำสิ่งที่ถูกต้องตามหลักจริยธรรม

การมีความคิดที่ดี

การคิดดีเป็นการคิดที่การคิดที่ก่อให้เกิดความดีงาม ก่อให้เกิดประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นการคิดที่คิดอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรม ตามหลักการ คิดอย่างรอบคอบ คิดอย่างสุจริต บริสุทธิ์ ผ่องใสตามหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ไม่ก่อให้เกิดการคิด การกระทำที่เบียดเบียนตนเอง หรือผู้อื่น ส่งผลให้เกิดการทำดีทั้งกาย วาจา ใจ กล่าวคือเมื่อบุคคลนั้นคิดดี เขาก็จะตั้งใจทำดี ไม่คิดไม่ดีซึ่งก็ทำให้ผู้นั้นไม่ต้องกระทำไม่ดี ผู้ที่มีความคิดดีจึงต้องเป็นผู้ตั้งมั่น ตั้งใจ เจตนา และเพียรพยายามที่จะฝึกฝนตนเองให้คิดดี ปฏิบัติดีอยู่เป็นนิจ ฝึกตนเองเป็นนิสัย นอกจากรู้ว่าสิ่งใด ดีไม่ดี มีประโยชน์ ไม่มีประโยชน์แล้ว เขาต้องสามารถควบคุมความคิดในด้านที่ไม่ดี ไม่ปล่อยให้ความคิดด้านไม่ดีเกิดขึ้น สามารถควบคุมสั่งการสมอง ความคิดของตนเองให้คิดดี

การพัฒนาตน

การพัฒนาตนเป็นการที่บุคคลผู้นั้นมีความพยายาม ความตั้งใจ ที่จะปรับปรุง เปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเองให้ไปในทิศทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมไม่ว่าจะเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้ดีขึ้น ดำเนินกิจกรรมการทำงานที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ วิชาชีพ หรืออื่นๆ เพื่อให้เกิดสิ่งที่ดีเป็นประโยชน์กับตนเอง ต่อผู้อื่น ต่องาน หรือสภาพแวดล้อมที่ดี หรือสังคมที่สงบสุข การพัฒนานี้มิได้เกิดจากการบังคับ หรือการส่งเสริมจากปัจจัยภายนอก แต่เป็นผลมาจากแรงกระตุ้น แรงจูงใจ ความต้องการภายในตน เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตนตั้งไว้

ความซื่อสัตย์ จริใจ ตรงไปตรงมา ความซื่อสัตย์เป็นการประพจน์อย่างเหมาะสม ตรงต่อความเป็นจริง ประพจน์อย่างตรงไปตรงมาทั้งด้าน กาย วาจา และใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น หรือดำรงอยู่ในความซื่อสัตย์ ความสุจริต เขาจะเป็นบุคคลที่สามารถให้ความน่าเชื่อถือในสิ่งที่เขาพูด ที่ปฏิบัติ ว่าสิ่งที่พูดและปฏิบัตินั้นจะเป็นไปตามหลักจริยธรรม ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นและส่วนรวม ไม่เห็นแก่อำภิมิสสินจ้าง รักษาคำพูด ไม่พูดจาเพื่อสร้างปัญหาความเดือดร้อนให้ผู้อื่น เกิดผลเสียต่อผู้อื่น หรือพูดจาบิดเบือนเพื่อได้ประโยชน์ส่วนตัว หรือในทางที่ไม่ถูกต้อง สิ่งที่เขาปฏิบัติจะส่อไปในทางสุจริต โปร่งใส ไม่คดโกง ทำให้เขาเป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจ ได้รับความน่าเชื่อถือจากบุคคลอื่น

การมีความรัก เมตตา

การมีความรักความเมตตาเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างมีจริยธรรม ความรักความเมตตาเป็นความรัก ใคร่ปรารถนา ต้องการให้ผู้อื่นมีความสุข และสามารถรวมไปถึงการคิดและปฏิบัติเพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่น หรือทำให้ผู้อื่นหมดจากสภาพที่เป็นทุกข์นั้น ผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจึงสามารถพิจารณาได้จากการเป็นบุคคลที่มีความรัก ความเมตตาต่อผู้อื่น เมื่อเขาจะคิด หรือทำอะไรก็จะไม่ให้เกิดการเบียดเบียน ทำร้าย ทำลาย ส่งผลกระทบไม่ดีต่อผู้อื่น แต่บุคคลผู้นั้นกลับมีความเมตตา พูดหรือทำอะไรก็เพื่อให้การช่วยเหลือผู้อื่น หรือเกิดประโยชน์ หรือสิ่งที่ดีงามต่อผู้อื่น

การมีความรับผิดชอบในการทำงาน

ความรับผิดชอบเป็นความมุ่งมั่น ความเพียรพยายามที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้ดี หรือให้ดียิ่งขึ้นเพื่อให้ งานในความรับผิดชอบบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย และมีความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติหน้าที่นั้น ยอมรับผลการกระทำหรือผลจากการปฏิบัติหน้าที่ของตน พยายามปรับปรุงพัฒนางานของตนให้มีคุณภาพ เกิดผลที่ดีที่สุด อุทิศตน เสียสละ เวลา แรงกาย ใจ พุ่มเททำงาน อดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นใน การทำงาน เมื่อเกิดปัญหาก็กพยายามอย่างเต็มที่ที่จะแก้ปัญหาอุปสรรคนั้นให้หมดไปเพื่อให้งานของตนประสบความสำเร็จ ด้วยเหตุแห่งความพยายามในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ที่จะส่งผลให้เขามีความชื่นชมผลงานที่ได้ จากการปฏิบัติงานนั้นด้วยความภาคภูมิใจ

ความกล้ายืนหยัดทำสิ่งที่ดีงาม

ความกล้ายืนหยัดทำสิ่งที่ดีงามเป็นการปฏิบัติอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและหลักทางสังคม เมื่อบุคคลกล้ายืนหยัดทำสิ่งที่ดีงาม การกระทำหรือการปฏิบัติที่มีความถูกต้องดีงามแห่งตน แห่งผู้อื่นหรือ ส่วนรวม เขาจะกระทำสิ่งนั้น โดยไม่มีอิทธิพลอื่นใดนอกเหนือจากความดีงามที่จะบังคับหรือควบคุมให้เขา กระทำ หรือไม่กระทำ เมื่อเห็นสิ่งใดที่ไม่ถูกต้อง ไม่ควร ก็กล้าที่จะแจ้ง ท้วงติง หรือร้องเรียนเมื่อเห็นผู้กระทำ ผิด ไม่ว่าผู้ที่กระทำผิดจะเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดเพียงใด ส่งเสริมผู้ปฏิบัติดีและต่อต้านหรือให้โทษแก่ผู้กระทำผิด เมื่อสิ่งที่กระทำนั้นเป็นไปตามหลักความถูกต้องดีงาม หลักการเหตุผล หลักวิชาการ หรือจรรยาบรรณแล้ว ก็จะไม่ ปฏิบัติสิ่งนั้นโดยไม่ประนีประนอมกับความไม่ดี ความชั่ว ความเลว หรืออิทธิพลการข่มขู่ของผู้ใด เมื่อมีโอกาส เลือกระหว่างผลประโยชน์ของตนเองกับส่วนรวม ก็สามารถที่จะอดทน ยับยั้งชั่งใจในผลประโยชน์นั้น ทั้งนี้เพื่อ ดำรงเกียรติและศักดิ์ศรีของตนไว้

การเห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ

การเห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ เป็นการมองเห็นคุณค่าของสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ผู้ที่ สามารถมองเห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ รอบตัว จะเป็นผู้ที่มีความละเอียดลออด้านจิตใจ มีความใส่ใจในสิ่งต่างๆ การเห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ จะทำให้บุคคลรักในสิ่งที่มี เห็นประโยชน์หรือด้านที่ดีของสิ่งที่มี ที่ได้ หรือที่เกิดขึ้น ต้องการถนอมรักษาสีสิ่งนั้นเอาไว้ หรือหากใช้ก็ใช้อย่างประหยัด ไม่ทำลาย ทำร้ายให้เสียหาย ทั้งช่วง ใช้ให้เกิด ประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ สามารถมองได้ว่าตนเองได้รับประโยชน์หรือสิ่งที่ดีจากการได้สิ่งนั้น ยินดีที่ ได้รับสิ่งนั้น สิ่งนั้นมีคุณค่า มีความหมายต่อตนเอง การเห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ จะทำให้บุคคลผู้นั้นเป็นผู้ที่ สามารถมองเห็นคุณค่าของตนเองและคุณค่าของผู้อื่น

กลุ่มที่ 2 คุณลักษณะการทำงานร่วมกับผู้อื่น

คุณลักษณะการทำงานร่วมกับผู้อื่นประกอบด้วย การเคารพผู้อื่น รับผิดชอบผู้อื่น มีความยุติธรรม เป็น กลาง ตั้งมั่นทำงานส่วนรวม ติงตักยภาพผู้อื่นในการทำงาน และโน้มน้าวสมาชิกให้ปฏิบัติดีและทำงานเพื่อ ส่วนรวม คุณลักษณะเหล่านี้เป็นการแสดงคุณลักษณะของผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่พึงประสงค์ของผู้อื่น ปฏิบัติดีต่อผู้อื่น สามารถแสดงการเป็นผู้นำที่ดี และจงใจ โน้มน้าวให้ผู้อื่นปฏิบัติงานร่วมกันโดยยึดการปฏิบัติที่ สอดคล้องกับหลักจริยธรรมได้

การเคารพผู้อื่น รับผิดชอบผู้อื่น

การให้การเคารพผู้อื่นเป็นการให้การเคารพผู้อื่นเป็นการให้เกียรติในฐานะที่บุคคลอื่นเป็นมนุษย์ คนหนึ่งเช่นเดียวกับเรา เรากับเขาจึงมีความเท่าเทียมกันในทุกๆ ด้าน เขาจึงควรได้รับการปฏิบัติด้วยความ เคารพอ่อนน้อมทั้งกาย วาจา ใจ เขาเป็นผู้ที่มีความสามารถเฉพาะตัวของเขา มีลักษณะเฉพาะตนของเขา

เช่นเดียวกับเรา เราจึงไม่ปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยถือว่าเราสูงกว่าเขา มีอาชีพที่ดีกว่าเขา หรือมีความสามารถมากกว่าเขา การที่บุคคลเคารพผู้อื่นจะทำให้เขาแสดงการกระทำที่แฝงไปด้วยการเคารพผู้อื่น เช่น การทำความเคารพผู้ที่มีอาวุโสกว่า การแต่งกายที่เคารพให้เกียรติสถานที่ หรือบุคคล การเชื่อฟังข้อเสนอแนะ ชี้แนะของผู้อื่น การเปิดโอกาสให้พูดหรือเสนอความเห็นโดยไม่พูดแทรก การแสดงมารยาททางกายและวาจา สามารถกล่าวคำขอบคุณ หรือคำขอโทษต่อบุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่มีฐานะสูงกว่าหรือต่ำกว่า บุคคลที่เคารพผู้อื่นจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่มีมารยาท ทำให้เป็นคนที่ผู้อื่นให้การเคารพรัก

การมีความยุติธรรม เป็นกลาง

ความยุติธรรมเป็นการปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเที่ยงตรง ไม่ตัดสินใจเพราะความรักใคร่ ลำเอียงหรือความชอบพอ แต่ตัดสินใจสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง ความเป็นเหตุเป็นผล ความยุติธรรมเป็นการบุคคล มีความหนักแน่นในการตัดสินใจโดยยึดถือความถูกต้อง ความเที่ยงธรรมเป็นหลัก ผู้มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเมื่อได้รับอำนาจในการตัดสินใจหรือเลือกหนทางการปฏิบัติ สิ่ง que เลือกตัดสินใจนั้นไม่ได้เป็นไปเพื่อให้ประโยชน์แก่ผู้ใดผู้หนึ่ง คำนึงว่าการตัดสินใจนั้นต้องก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลทุกฝ่าย ไม่ตัดสินใจหรือดำเนินการเพื่อให้เกิดผลต่อบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ไม่คำนึงว่าเป็นบุคคลใกล้ชิด ผู้ใหญ่ คนในครอบครัวจะได้รับผลดีผลเสียต่อการตัดสินใจ แต่ให้คำนึงถึงความถูกต้องในการปฏิบัติตัดสินใจ ไม่ปฏิบัติตัดสินใจตามอารมณ์ ความชอบ ความใกล้ชิด ความใคร่ แต่จะดำรงไว้ซึ่งการปฏิบัติตัดสินใจที่เที่ยงธรรม เป็นธรรม

การตั้งมั่นทำงานส่วนรวม

ความตั้งมั่นในการทำงานส่วนรวมเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญอีกประการหนึ่งของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ความตั้งมั่นเป็นความพยายามอย่างเข้มแข็ง เพียรพยายามทำงานประสบความสำเร็จ ผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมนั้น มิได้มีเพียงตั้งมั่นในการทำงานของตนให้ประสบความสำเร็จเท่านั้น แต่บุคคลนั้นเมื่อมีหน้าที่หรือได้รับมอบหมายให้ทำงานส่วนรวม เขาก็จะตั้งใจ เพียรพยายามในการทำงานอย่างเต็มที่เพื่อทำให้งานของส่วนรวมประสบความสำเร็จ เขาจะเป็นผู้นำในการกำหนดเป้าหมายและการดำเนินการของกลุ่มร่วมกัน แสวงหาทรัพยากรหรือวิธีการต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในงานที่ทำร่วมกัน เมื่องานที่ดำเนินการร่วมกันมีปัญหาที่พยายามที่จะร่วมมือรวมใจให้สมาชิกหรือผู้อื่นร่วมกันแก้ไขปัญหาคือครวญหาหนทางที่ดีที่สุดเพื่อทำให้ปัญหาผ่านไปด้วยดี สร้างสามัคคีในกลุ่ม ขณะเดียวกันก็นำพลัง ความรู้ ความสามารถ จิตใจของตนเองใส่ไปในการทำงานกลุ่ม เป็นพลังให้เกิดกับงานของกลุ่ม

การดึงศักยภาพผู้อื่นในการทำงาน

บุคคลที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจะสามารถบริหารคน ซึ่งหลักการที่มีประสิทธิภาพในการบริหารคือการดึงให้บุคคลสามารถใช้ความรู้ ความสามารถ ศักยภาพของตนเองในการทำงานอย่างมีความสุข ซึ่งมิได้หมายถึงการบังคับสั่งการ แต่ว่าเป็นการให้อิสระภาพและชี้ให้เห็นความสำเร็จอันยิ่งใหญ่จากการปฏิบัติงานของกลุ่ม สามารถจูงใจ กระตุ้นให้บุคคลอื่นๆ ดึงศักยภาพเพื่อทำให้งานที่ทำร่วมกันประสบความสำเร็จ ทำให้ผู้อื่นเห็นว่าเขาเป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนในการช่วยเหลือกลุ่ม กำหนดความสำเร็จที่เกิดขึ้นให้อย่างใหญ่กว่าความสำเร็จด้านวัตถุ แต่เป็นความยิ่งใหญ่ด้านนามธรรม ค้นหาวิถีทางหรือแนวปฏิบัติที่ใหม่ สร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ ทำให้การปฏิบัติงานมีคุณค่า น่าภูมิใจ กระตุ้นให้สมาชิกเห็นคุณค่าของตนเอง ของงาน ของสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำงาน ให้การชี้แนะการเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้บุคคลอื่นมีพลังในการปฏิบัติงาน

การโน้มน้าวสมาชิกให้ปฏิบัติดี

การโน้มน้าวสมาชิกให้ปฏิบัติดีเป็นการชี้เฉพาะว่าสิ่งที่ปฏิบัติได้ๆ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติ นั้น ต้องเกิดขึ้นจากการตัดสินใจและเลือกปฏิบัติในสิ่งที่สอดคล้องกับหลักจริยธรรม ศีลธรรม สังคม หรือกฎระเบียบต่างๆ การที่บุคคลจะสามารถโน้มน้าวให้ผู้อื่นปฏิบัติดีได้นั้น เขาต้องเป็นบุคคลที่สามารถเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติดี เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของกลุ่ม มีน้ำใจ รู้จักให้ เป็นที่รัก ประพฤติประโยชน์เสมอต้นเสมอปลาย มีความรู้ มีปัญญาในเหตุผล รู้จักยั้งคิด รู้ตัวเสมอว่าสิ่งใดควรทำไม่ควรทำ เป็นกัลยาณมิตร รู้จักให้เหตุผล ชี้แจงให้เข้าใจ สามารถแถลงเรื่องล้าลึกได้ แนะนำในสิ่งที่ประโยชน์ ไม่แนะนำเรื่องเหลวไหลไร้สาระ ชี้แนะไปในทางที่ดี ไม่ชี้แนะในทางที่เสื่อมเสีย

กลุ่มที่ 3 คุณลักษณะของการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคม

คุณลักษณะของการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคม ได้แก่ การเห็นแก่ส่วนรวม การมีจิตอาสา การเคารพระเบียบกติกาในสังคม และการริเริ่มทำสิ่งดีๆ ในสังคม ซึ่งคุณลักษณะนี้ส่วนหนึ่งสามารถพิจารณาได้จากการเป็นสมาชิกในกลุ่ม อีกส่วนหนึ่งพิจารณาได้จากการปฏิบัติตนในฐานะสมาชิกของสังคม ผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมย่อมแสดงออกมามีจริยธรรมในฐานะสมาชิกของสังคมด้วยการปฏิบัติตามกฎระเบียบเพื่อให้สังคมมีระเบียบ มีความสงบสุข ไม่ก่อปัญหาให้สังคม

การเห็นแก่ส่วนรวม

การเห็นแก่ส่วนรวมหรือการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน การกระทำใดก็ตามที่ทำแล้วทำให้ผู้อื่นหรือสังคมหรือส่วนรวมเดือดร้อน บุคคลก็พึงที่จะระงับยับยั้งการกระทำหรือการคิดนั้นเอาไว้ บุคคลที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน สามารถสละทรัพย์สินของตนเพื่อช่วยเหลือสังคม ลดความเห็นแก่ตัวของตนเองลง ลดความสะดักสะบวย ความต้องการของตนลง เพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม ดูแลทรัพย์สินสิ่งของที่เป็นส่วนรวม หรือใช้ของส่วนรวมอย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด ดูแลรักษา ของส่วนรวมให้อยู่ในสภาพที่ดีเช่นเดียวกับการดูแลของส่วนตัว ไม่ทำลายของส่วนรวมให้แตกหักเสียหาย ช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย หรือการทำให้สูญเสียดุลยธรรมสมบัติ สละ เวลา หรือทรัพย์สินร่างกายเพื่อร่วมกิจกรรมของส่วนรวม หรือตักเตือน ส่งเสริมให้บุคคลอื่นช่วยกันดูแลส่วนรวม ทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม ไม่ให้ทำลายสาธารณสมบัติ หรือสิ่งแวดลอมหรือก่อให้เกิดปัญหาใดๆ ในสังคม

การมีจิตอาสา

จิตอาสาหรือจิตสาธารณะเป็นได้ทั้งการใช้เวลา ให้ร่างกาย ทรัพย์สินหรือสิ่งของ หรือความช่วยเหลือใดๆ เพื่อให้ผู้อื่นหรือสังคมได้รับประโยชน์จากการให้ นั้น ซึ่งการให้นั้นเป็นการให้ด้วยความสมัครใจ มิได้เกิดจากการบังคับหรือร้องขอ เป็นการช่วยเหลือหรือการให้ไม่ได้หวังสิ่งตอบแทนใด และเมื่อให้ไปแล้วไม่มีผลตอบแทนใดนอกจากความยินดี อิ่มเอมใจ เป็นสุขที่ได้เป็นผู้ให้หรือเป็นผู้ที่ต้องการช่วยเหลือเพื่อให้ผู้อื่นพ้นจากความเดือดร้อนหรือได้รับความสุข ยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์บุคคลอื่น ชุมชน สังคม สถาบันต่างๆ ที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ด้วยความกระตือรือร้น สามารถอาสา ทำงานช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจเต็มที่ เต็มกำลังความสามารถ รู้จักแบ่งปันสิ่งของทรัพยากรต่างๆ เพื่อช่วยแก้ปัญหาผู้อื่น

การเคารพระเบียบกติกาในสังคม

การเคารพระเบียบกติกาในสังคมเป็นการปฏิบัติตามกฎที่องค์กร หรือชุมชน หรือกลุ่มคนกำหนด ไม่ว่าจะเป็นข้อตกลง ข้อบังคับ หรือกฎหมาย บุคคลจะไม่กระทำการใดๆ ที่จะฝ่าฝืนสิ่งที่กำหนดนั้น เพราะการฝ่าฝืนสิ่งที่กำหนดนั้นแสดงถึงการไม่เคารพกฎระเบียบที่กำหนดหรือที่ตกลงไว้ และเป็นเหตุก่อให้เกิดความเสียหายทางใดทางหนึ่ง ดังนั้นบุคคลที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจะเคารพกฎหมาย กติกาสังคม เคารพสิทธิ

เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น รับผิดชอบต่อตนเอง ชุมชน สังคม ประเทศชาติ เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม การเมืองหรือการปกครองใดๆ ก็ตามที่จะทำให้การดำเนินการส่วนรวมไม่ว่าจะเป็นสังคมหรือประเทศเป็นไปด้วยดี ดำรงชีวิตตามหลักคุณธรรมจริยธรรม ไม่ก่อให้เกิดปัญหาในกลุ่มชน ชุมชน หรือสังคม

การริเริ่มทำสิ่งดีๆ ในสังคม

การริเริ่มเป็นการทำสิ่งใหม่ที่จากเดิมเพื่อให้เกิดผลดีต่อส่วนรวมหรือต่อสังคม การริเริ่มสิ่งใหม่ต้องอาศัยทั้งความคิดสร้างสรรค์และความกล้าหาญในการลงมือปฏิบัติหรือดำเนินการเพื่อให้ได้สิ่งที่เป็นเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้ที่ริเริ่มทำสิ่งต่างๆ จะกล้าคิดในสิ่งที่แตกต่าง แหกแนวไปจากเดิม แต่ยังคงอยู่ภายใต้กรอบจริยธรรมหรือความดีงาม กล้าเสนอแนะต่อผู้อื่น หรือสังคม และกล้าลงมือปฏิบัติในสิ่งนั้นแม้ผู้อื่นจะมองว่าเป็นไปไม่ได้ แต่ภายใต้กรอบแนวคิดที่มีหลักการ เหตุผล ความดีงามบุคคลจะยังคงทำสิ่งนั้นต่อไป ไม่ว่าสิ่งนั้นจะใช้เวลาานาน หรือมีปัญหาอุปสรรคใด แต่บุคคลก็จะยังเชื่อและทำในสิ่งนั้นเพราะเห็นว่าสิ่งนั้นจะเกิดประโยชน์ต่อสังคม ส่วนรวมอย่างมาก

สรุปผลและอภิปรายผล

1. ผลการวิจัยพบว่าตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาคร ประกอบด้วยหลากหลายคุณลักษณะ จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะเหล่านั้นสามารถแบ่งคุณลักษณะออกเป็น 3 กลุ่มคุณลักษณะ

1) คุณลักษณะนิสัยส่วนตัวของนักศึกษา ซึ่งเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของการเป็นบุคคลที่มีการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ของสังคม ได้แก่ ประพฤติตนตามหลักจริยธรรม มีความคิดที่ดี พัฒนาการ ซื่อสัตย์ จริงใจ ตรงไปตรงมา มีความรัก เมตตา มีความรับผิดชอบในการทำงาน กล้ายืนหยัดทำสิ่งที่ดีงาม และเห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ คุณลักษณะนิสัยส่วนตัวของนักศึกษา เป็นหลักยึดในการแสดงพฤติกรรมของนักศึกษาในลักษณะของผู้เปี่ยมไปด้วยคุณลักษณะของผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมในตนเอง ทำให้เป็นบุคคลซึ่งปฏิบัติดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Mahaveerachartkul (2015) สรุปว่าภาวะผู้นำทางจริยธรรมสามารถดูได้ในสองมิติ มิติแรกคุณธรรมส่วนบุคคลคุณธรรมที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความกล้าหาญ ความจริงใจ ความน่าไว้วางใจและความน่าเชื่อถือ และพฤติกรรมในเชิงบวกเช่นการทำความดีที่ถูกต้อง การแสดงความห่วงใยต่อผู้อื่น มีคุณธรรมส่วนบุคคลสูง และตัดสินใจบนพื้นฐานของค่านิยมทางจริยธรรม ความตระหนักถึงผู้คนและสังคมในวงกว้าง

2) คุณลักษณะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ประกอบด้วยการเคารพผู้อื่น รับฟังผู้อื่น มีความยุติธรรม เป็นกลาง ตั้งมั่นทำงานส่วนรวม เห็นแก่ส่วนรวม ดึงศักยภาพผู้อื่นในการทำงาน และโน้มน้าวสมาชิกให้ปฏิบัติดีและทำงานเพื่อส่วนรวม คุณลักษณะเหล่านี้เป็นการแสดงคุณลักษณะของผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่พึงประสงค์ของผู้อื่น ปฏิบัติดีต่อผู้อื่น สามารถแสดงการเป็นผู้นำที่ดี และจงใจ โน้มน้าวให้ผู้อื่นปฏิบัติงานร่วมกันโดยยึดการปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักจริยธรรมได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Mahaveerachartkul (2015) กล่าวถึงมิติที่สองความเป็นผู้นำทางจริยธรรมคือคนที่จัดการกับคนที่มุ่งเน้นคนที่มีความกังวลสำหรับผู้มีส่วนได้เสีย ไม่ประนีประนอมมาตรฐานทางจริยธรรม ทำหน้าที่เป็นแบบอย่างที่น่าเคารพกระทำทางจริยธรรมที่มองเห็นอธิบายจริยธรรมและค่านิยมอย่างชัดเจน Kanokorn, Wallapha, and Ngang. (2012) ที่พบว่าตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมมีหลายตัว ที่สำคัญคือ ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม คุณลักษณะส่วนตัว การเสริมพลังอำนาจให้ทีม และการสร้างความไว้วางใจ Rohn (2017) กล่าวถึงภาวะผู้นำ

เชิงจริยธรรมว่า สิ่งสำคัญคือผู้ที่มีภาวะผู้นำสามารถจูงใจผู้อื่นได้เนื่องจากการเป็นคนที่มีคุณภาพของผู้นำ ภาวะผู้นำจะช่วยให้บุคคลสามารถตั้งพรสวรรค์ ความสามารถ ทักษะ โอกาสในการปฏิบัติงานร่วมกัน

3) คุณลักษณะของการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคม ได้แก่ การมีจิตอาสา การเคารพระเบียบกติกา ในสังคม และการริเริ่มทำสิ่งดีๆ ในสังคม ซึ่งคุณลักษณะนี้ส่วนหนึ่งสามารถพิจารณาได้จากการเป็นสมาชิกในกลุ่ม อีกส่วนหนึ่งพิจารณาได้จากการปฏิบัติตนในฐานะสมาชิกของสังคม ผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมย่อมแสดงความมีจริยธรรมในฐานะสมาชิกของสังคมด้วยการปฏิบัติตามกฎระเบียบเพื่อให้สังคมมีระเบียบ มีความสงบสุข ไม่ก่อปัญหาให้สังคม สอดคล้องกับแนวคิดของเชี่ยวชาญ ภาวระวงศ์ (2556) ที่กล่าวว่าผู้นำเชิงจริยธรรมจะไม่สามารถอดทนต่อความรู้สึกที่ไม่ถูกต้อง หรือการปฏิบัติที่ขัดต่อกฎระเบียบ และวัฒนธรรม ในขณะเดียวกัน ผู้นำเชิงจริยธรรมจะเป็นผู้ห่วงใย ให้การช่วยเหลือสังคม ทำให้สังคม และการอยู่ร่วมกันเต็มไปด้วยความสุข มีความยินดีที่ได้อยู่ร่วมกัน ช่วยเหลืออาทรกันและกันร่วมมือกันเพื่อให้สังคมสงบสุข ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชูติมา รักษาบางแหลมและคณะ (2559) ที่กล่าวว่าผู้นำเชิงจริยธรรมจะต้องมีจิตอาสาต่องานสังคมและงานในหน้าที่หรือในวิชาชีพของตน นอกจากนี้ ผู้มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจะกล้าริเริ่มหรือทำสิ่งดีๆ ให้กับสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของยุทธนา เฉลียวชาติ (2559) ที่พบว่าผู้นำเชิงจริยธรรมที่มีความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ต้องเป็นผู้กล้าคิดกล้าทำ มีวิสัยทัศน์ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2. ผลการตรวจสอบกรอบแนวคิดตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาคร โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกรอบแนวคิดในด้านความเหมาะสม ความถูกต้อง ความครอบคลุม และประโยชน์ของกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นพบว่าผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยทั้งสิ้นด้านอยู่ในระดับมาก ผลการสัมภาษณ์พบว่า ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นสามารถบ่งบอกคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษาได้ และมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ด้วยเหตุที่ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นมาจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจาก การสังเกตคุณลักษณะหรือมองเห็นพฤติกรรมของนักศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาครตามวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผลการพัฒนาตัวชี้วัดนี้สอดคล้องกับแนวคิดของสุภางค์ จันทวานิช (2548) ที่กล่าวถึงการพัฒนาตัวชี้วัดโดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ว่าสามารถดำเนินการได้หากนักวิจัยต้องการสร้างสมมติฐานหรือทฤษฎีใหม่ตามข้อเท็จจริงใหม่จากที่เคยรู้เดิมมาก่อน แล้วเมื่อต้องการสร้างทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ของศาสตร์สำหรับสภาพที่ยังขาดทฤษฎีของตนเอง เพราะทฤษฎีหรือคำอธิบายทางสังคมศาสตร์มีความแตกต่างหลากหลายขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมบริบทเป็นสำคัญ สภาพบริบทที่ต่างกันจึงไม่อาจใช้กฎเกณฑ์เดียวกันมาอธิบาย เราจึงใช้วิธีการเชิงคุณภาพเพื่อสร้างสมมติฐานและใช้วิธีเชิงปริมาณทดสอบย้ำความเชื่อถือได้ของสมมติฐาน ดังนั้นกรอบตัวชี้วัดที่ได้พัฒนาขึ้นจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ที่มองเห็นบริบทของนักศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติวิทยาเขตสมุทรสาคร จึงเป็นกรอบที่มีความเหมาะสม ถูกต้อง ครอบคลุม และเกิดประโยชน์ในการนำไปอธิบายภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษาในสถาบัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำไปใช้ในการพัฒนานักศึกษา

การพัฒนากรอบตัวชี้วัดที่ได้พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในการอธิบายภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะนิสัยส่วนตัว การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการเป็นสมาชิก

ของสังคม และภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคลและการพัฒนาวิชาชีพของนักศึกษาในอนาคต ด้วยเหตุนี้คณะ มหาวิทยาลัยหรือส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมครบในทั้ง 3 ด้าน เพื่อให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพของมหาวิทยาลัยต่อไป

2. การนำไปใช้ในการประเมินนักศึกษา

กรอบตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น เป็นกรอบที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีความใกล้ชิดกับกลุ่มเป้าหมายคือนักศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติวิทยาเขตสมุทรสาคร ทำให้ได้ตัวชี้วัดที่ใกล้เคียงกับความเป็นธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมาย ตัวชี้วัดจึงสามารถนำไปใช้ประเมินนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือภาพรวมเพื่อใช้เป็นสารสนเทศเพื่อพัฒนานักศึกษารายบุคคลหรือภาพรวมต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. การพัฒนาตัวชี้วัดด้วยวิธีการวิจัยที่แตกต่างออกไป

กรอบตัวชี้วัดที่ได้พัฒนาขึ้นนี้ มาจากการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ทำให้ได้ข้อมูล ตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับบริบทของนักศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา อย่างไรก็ตามควรจะได้มีการดำเนินการวิจัยเพื่อนำกรอบตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นไปตรวจสอบความตรงด้านอื่นๆ เช่น ความตรงเชิงโครงสร้าง ความตรงเชิงจำแนกด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ หรือแม้แต่การตรวจสอบตัวชี้วัดนี้ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์สามเส้า

2. การวิจัยเชิงพัฒนา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มุ่งเน้นการศึกษาพัฒนาตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษา มิได้พัฒนาตัวชี้วัดจากการวิจัยเชิงปริมาณที่ทำให้ทราบสภาพภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษา อย่างไรก็ตามหากมีการพัฒนาตัวชี้วัดด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ หรือมีการประเมินสภาพภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมแล้ว การดำเนินการวิจัยครั้งต่อไปสามารถวิเคราะห์หาปัจจัยเชิงสาเหตุที่จะช่วยให้มองเห็นปัจจัยหรือตัวแปรที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของนักศึกษา หรือหากพบว่านักศึกษามีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมด้านใดที่น้อยกว่าด้านอื่นๆ ก็สามารถดำเนินการวิจัยพัฒนาโครงการหรือโปรแกรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเฉพาะด้านต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จุฑาทิพย์ สว่างสุวรรณ. (2549). การพัฒนาตัวบ่งชี้และโมเดลสาเหตุและผลของการร่วมมือรวมพลังของครูโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชุติมา รักษาบางแหลม เอกกรินทร์ สังข์ทอง ขวลิต เกิดทิพย์ และชิตชนกเชิงเขาว. (2559). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม : หนทางสู่การขับเคลื่อนภาวะผู้นำในสถาบันการศึกษา. มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 8(1), 168-181.
- เชี่ยวชาญ ภาระวงศ์. (2556). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด นครพนม เขต 1. นครพนม: วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิสนุ ฟองศรี. (2551). เทคนิควิธีประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.

- ยูทธนา เฉลียวชาติ. (2559). การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรมของ ผู้บริหาร
สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 1. **มจร. สังคมศาสตร์
ปริทัศน์**, 5(1): 65-72.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2556). การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2550). **เทคนิคการประเมินโครงการ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี: จตุพร ดีไซน์.
- สุภาวค์ จันทวานิช. (2548). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณ นาควิบูลย์. (2557). **การติดตามและประเมินผลโครงการ: แนวคิดสู่การปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Johnstone, J. N. (1981). **Indicators of Education System**. London: UNESCO.
- Oxford. (2019). **Oxford Learners Dictionary**. Retrieved from:
<https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/indicator?q=indicator>.
- Kanokorn, S. Wallapha, A. and T.K. Ngang. (2012). Indicators of ethical leadership for school
principals in Thailand. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, 93(2013): 2085-
2089.
- Mahaveerachartkul, K. (2015). **The Normative Foundations of Ethical Leadership**.
Retrieved from: [http://www.hrd.nida.ac.th/hromd2015/UploadFile/datachange/
datachange76_2015-09-10.pdf](http://www.hrd.nida.ac.th/hromd2015/UploadFile/datachange/datachange76_2015-09-10.pdf).
- Rohn, J. (2017). **Seven personality Traits of a Great Leader**. Retrieved from:
<https://www.success.com/rohn-7-personality-traits-of-a-great-leader/>.